

Fotografujeme ptáky

Fotografování ptačí říše má své milovníky a zkušené autory, jejichž práce obdivujeme na webu, výstavách a v prestižních časopisech. V divoké přírodě je k zachycení ptáků vhodná kvalitní fototechnika, ale technika nikdy není vše; na prvním místě je fotograf s láskou k přírodě, s nezbytnými ornitologickými znalostmi a s nebetyčnou trpělivostí. Právě ta, obohacována novými a novými zkušenostmi, přináší nejlepší trofeje „lovů beze zbraní“.

Ptáci v zajetí

Fotografování ptáků v ZOO nebo u chovatelů je tou nejjednodušší možností, která při troše umu přinese se zoomem dobré výsledky skoro každému. A takový ptačí portrét může vypadat velmi atraktivně a na webu jich najdeme spoustu. Pro mnohé fotografie ptáků bylo právě toto prostředí tou první zkušeností, která je posléze přivedla k fotografování v divoké přírodě.

Ptáci na stromech

Fotografování ptáků ve volném prostoru je velmi lákavé a oslovuje každého fotografa přírody. Nestačí ovšem jen kvalitní fotovýbava a popisné zachycení teleobjektivem, kvalitní snímek by měl mít něco navíc: atmosféru, dynamiku, nevšednost. Při fotografování ptáků hraje svou roli náhoda, je náročné na čas i na zkušenosti s určitým typem prostředí a se zástupci ptačí říše.

Ptáci ve vzduchu

Výstižně zachytit ptáka v letu není nejjednodušší, vyžaduje to zkušenost a štěstí. Kvalitní fototechnika je důležitá, ale nemusí hrát tak zásadní roli, záleží na druhu fotografovaného ptáka. Je rozdíl zachytit racka v letu při krmení na nábřeží a plachtícího orla ve skalách... Jsou určité finty, které si fotograf může rychle osvojit a které mu usnadní jeho fotografický lov v oblacích.

SOUPĚŘÍCÍ BAŽANTI

K okolnostem vzniku neobyčejného snímku Václav Sojka dodává:

„Celé se to seběhlo velmi rychle. Byl jsem rád, že jsem vůbec zareagoval...“

Ptáci v zajetí

I v malých ZOO dokážeme vytvořit krásný portrét nějakého ptáka bez nutnosti používat extrémně dlouhé ohnisko objektivu a zrcadlovku. Vděčné prostředí pro atraktivní snímky mohou poskytnout také chovatelé, u nichž máme často možnost přizpůsobit svému záběru pozadí, což v ZOO není reálné.

1. SNÍMEK SOVY ve voliére v ZOO Ohrada je typickou ukázkou, kdy při užití delšího ohniska objektivu můžeme velmi dobře rozrušit pleť. Snímek, který při troše trpělivosti pořídí v podstatě každý fotografující návštěvník ZOO. Osobně dávám pro fotografování přednost menším ZOO před velkými. Foto: Lenka Scheuflerová v ZOO Ohrada u Hluboké

Hledání stanoviště

Volba stanoviště fotografujícího návštěvníka ZOO bývá daná návštěvníckou trasou. Také životní prostor zvířete je daný. V mnoha moderních ZOO pozadí napodobuje přírodní biotop, což je z pohledového hlediska výhoda. To je pro fotografa nejpříznivější situace, neboť fotograf v ZOO by se měl snažit, aby jeho záběr působil co nejpřirozeněji a pozadí nerušilo. Ve spolupráci s chovateli bývá možnost volby vhodného prostředí větší. Nejvděčnější výsledky při fotografování krotkých ptáků přinášejí sokolnický vedení dravci. Ostří se na jejich oko.

Světelné podmínky

Jestliže na snímku záleží a nejde o náhodné fotografování, měl by fotograf nastudovat světelné podmínky životního prostoru konkrétního ptáka, v některých případech je užitečné také znát jeho zvyklosti a krmný režim. V ubikacích můžeme občas zápasit s nízkou hladinou osvětlení. Při nutném fotografování přes sklo je vhodné být sklu co nejbližší (ale vždy s malou mezerou), mít tmavé oblečení a nepoužívat zabudovaný blesk. Příruční blesk lze použít, pokud je vhodně nasměrován (úhel odrazu se rovná úhlu dopadu...). Při fotografování přes pleťivo nebo mříž je vhodné

2. PŘI FOTOGRAFOVÁNÍ v přírodních parcích a na safari ZOO je výhodou ryze přírodní terén, v němž v ideálním případě nejsou žádné rušivé prvky na pozadí. Nevýhodou však bývá omezená možnost pohybu fotografa. Foto PS, JAR.

3. VYTVOŘENÍ ptačího portrétu se v divoké přírodě podaří jen stěží. V ZOO není s teleobjektivem s delším ohniskem žádný problém poříditi podobný supí portrét. Podobně se velmi dobře daří portréty ptáků ve spolupráci s chovateli. Vděčný je například kamarád sokolník. Foto: Lenka Scheuflerová, ZOO Ohrada

používat dlouhé ohnisko objektivu, které překážku nacházející se mimo hloubku ostrosti „rozmaže“. V takovém případě je obvykle lepší manuální ostření.

Největší úskalí

Fotografování ve venkovních prostorách ZOO nemá úskalí, pokud se dodržuje návštěvníkový řád. Pozor však na stíny od pleťiva ve voliérách! Pozor na vlhkost v pavilonech se subtropickým klimatem! Z hlediska kompozice je nutné dávat pozor na rušivé elementy v okolí a na pozadí. Nepoužívejte digitální zoom, protože degraduje obraz!

Fotografická výzbroj

Pro běžné poznávací rodinné fotografování v ZOO a u chovatelů není nutná speciální fotografická výzbroj. Samozřejmě se hodí objektivy delších ohnisek (nad 300 mm), u některých kompakťů k jejich zoomům širšího rozsahu je možné využít i telepředsádek. Může se hodit polarizační filtr, který v některých případech odstraní lesky ve skle. Občas lze využít stativ. Je dobré mít nějakou formu zápisníku, do něhož si zapíšeme údaj o fotografovaném tvoru (papírový blok, fotomobil nebo poznámkový kompakť). □

4. POHLEDY NA UŽITÍ BLESKU při fotografování zvířat jsou různé a také individuální podle fotografovaného druhu. V interiérech v ZOO však nikdy blesk nepoužívám. V tomto případě příruční blesk s telenástavcem jednak umožnil vůbec vznik snímku, jednak poskytl zajímavou atmosféru se zrcadlením, které je na snímcích vždy vděčné.

Ptáci ve volné přírodě

Ptáci ve volné přírodě se rozhodně fotografují obtížněji než ptactvo v ZOO. Základní problém je přiblížit se natolik, aby to plachý tvor nezpozoroval a záběr se technicky podařil. Jsou k tomu různé triky a technické možnosti. Zatímco dravci jsou velmi ostražití a všimnou si reflexu na objektivu i ze 60 metrů, k ptákům v zahradách se přiblížíme běžným teleobjektivem z okna.

↑ **5. LEDŇÁČEK ŘÍČNÍ** fotografovaný z krytu u hnízda Václavem Sojkou Canonem EOS 5D čísel 0,5s při f/8,0 s ISO 400 objektivem Sigma 50 – 500/4 – 6,3 při jeho nejdelším ohnisku.

Hledání stanoviště

Při volbě stanoviště je základním předpokladem znalost typického chování a prostředí vyvoleného ptáka. Teleobjektiv tak může být namířen na rybníček na zahradě, který funguje jako ptačí napáječka i koupelna. Další možností je instalace umělé pozorovatelné poblíž krmítka, které může být jak na zahradě, tak v divoké přírodě. K zamaskování fotografa slouží úkryty, různě konstruované podle místa a fotografovaného druhu. Další specialitou je fotografování

hnízdících ptáků nebo při krmení mláďat, prováděné mnohdy ve větší výšce. Dálkově ovládaný přístroj může být namířen vedle hnízda také na jeho okolí. Dění u hnízda může pro kontrolu fotografa snímání bezdrátová minikamera. Možnost přiblížení člověka je u ptačích druhů různá, u městských ptáků se lze přiblížit na kratší vzdálenosti než v divočině.

Světelné podmínky

Světelné podmínky při fotografování ptáků ve volné přírodě jsou

→ **6. SOJKA** se v poslední době stále častěji objevuje poblíž civilizace, takže i laikovi se může podařit vyfotografovat si ji na zahradě, a to z okna svého domu. Vděčné je fotografování ptáků na zahradě zejména ráno při jejich snídani. K nalákání ptáků na určité místo mohou pomoci i ptačí pochoutky, stačí i rozrytý záhon. Fotografováno Canonem EOS 400 D na manuální režim čísel 1/500 s při f/7,1 s ISO 400 objektivem Canon EF 100–400 mm při jeho nejdelším ohnisku. Foto Lenka S.

↑ **7. LUŇÁK ČERVENÝ** byl fotografován z krytu, který stavěl kamarád fotografa Sojky V. Šena. Kryt byl více než dvacet metrů nad zemí na stromě, šplhalo se k němu po laně pomocí šplhadel a při fotografování foukal silný nárazový vítr... Foto: Václav Sojka

většinou dané, záleží na fotografovi, jak se s nimi vypořádá. Stabilizace obrazu příslušným teleobjektivem nebo typem přístroje rozhodně pomůže. K přisvětlení je možné používat také příruční blesk, a to s takovým výkonem, aby záblesk nepřebil světlo okolí a aby celek působil přirozeně.

Největší úskalí

Základním úskalím je skutečnost, že při určitém přiblížení člověka pták prchá. Fotograf ptáků by neměl být viděn, musí proto splýnout s přírodním prostředím. Nejen fotograf, ale také přístroj musí být zamaskovaný. Problém při focení ze stativu, zejména u teleskopu, může přinést silnější vítr, vyhybejme se proto větrným stanovištěm. Rozechvění přístroje od doteku spouště řeší

samospoušť, drátěná spoušť nebo dálkové ovládání. Při použití RC spouště je třeba počítat s její malou prodlevou. Specifickým problémem při užití extrémnějšího přiblížení je vlnění teplého vzduchu, proto je lepší fotit ráno nebo navečer.

Fotografická výzbroj

Mnozí fotografové ptáků používají při své práci kryt – ať už přenosný (viz např. www.cabelas.com) nebo vybudovaný dočasně na zvoleném stanovišti (viz s. 61). Z fototechniky je na prvním místě nezbytný kvalitní teleobjektiv – čím delší, tím lepší. Pomůže i telekonvertor, nezbytný je stativ. Skvělé možnosti nabízí fotografování ptáků pomocí pozorovacího dalekohledu – digiscoping (viz s. 62–63). Vhodné je využívat IR nebo kabelové

8. STŘÍZLÍK OBECNÝ

Jeden z nejmenších ptáků žijících u nás s hmotností kolem devíti gramů krmí pod skalním převisem své mládě. Hnízdo bylo v šeru ve výšce 1,5 metru. K nasvícení byly proto použity dva blesky, které svítily navzájem v úhlu 90 stupňů. Foto: Václav Sojka

spouště, přičemž někdo používá i vlastnoručně vyrobené soupravy na dálkové ovládání, známé například z leteckého modelářství („RC spoušť“). Vhodné maskovací oblečení fotografa je samozřej-

mostí. Mohou se hodit i další doplňky: úhlový hledáček, skládací stolička do úkrytu, vyřešení otázky nabíjení akumulátorů, MP3 přehrávač s hlasy ptáků k jejich přilákání... □

Ptáci v letu

Fotografování ptáků v letu má opět své speciální postupy, které může využívat jak bohatě fotograficky vybavený milovník přírody, tak laický náhodný fotograf. Jak na to?

Autorem všech snímků na dvoustraně je Václav Sojka.

Hledání stanoviště

Při cíleném fotografování je dráha letu ptáka buď přímo viditelná, nebo předpokládaná (dosedání na hnízdo). Pták v letu se tedy sleduje metodou kontinuálního ostření a exponuje se ve vhodnou chvíli, nebo se zaostří na předem danou vzdálenost a expozice nastává ve chvíli, kdy let ptáka dráhu zaostření protne. V tomto případě můžeme záběr do určité míry předem komponovat. Metoda předostření při předpokládané dráze letu přináší jistější výsledky. Pro ostré zachycení je klíčový co nejkratší čas expozice, doporučená je 1/1000 s. Pokud pták plachtí, může být expoziční čas přiměřeně delší. Využití autofokusu u letu je otázkou typu přístroje a objektivu, přičemž záleží také na

velikosti fotografovaného ptáka a vzdálenosti od něho. Při zachycení letu bývá vděčná technika panningu, při níž sledujeme letící ostrý objekt na neostrém pozadí. Zajímavá je kombinace panningu a záblesku.

Světelné podmínky

Fotografování ptáka v letu je nejlepší, když jsou na pozadí tmavé bouřkové mraky a pták je z boku osvětlen sluncem. Naprostá ostrost celku není ve všech případech nezbytnou podmínkou, neostrost křídel může naopak zajímavě evokovat rychlost. Jako doplněk světla je vhodné využívat příruční blesk, v určitých případech může být blesk i hlavním světlem (viz foto 11).

Největší úskalí

Největším úskalím je volba správného času expozice jednak pro zachycení ostrého objektu, jednak pro jeho zřetelnost, aby fotografovaný pták nebyl proti světlé obloze příliš tmavý. Vhodnější bývá manuální nastavení, vycházející ze zkušeností. Problém

11. SOVA PÁLENÁ

byla fotografována bleskem na velké půdě jedné staré stodoly. Dlužno podotknout, že sovička Rozárka je ochočená... Čas expozice 1/200 s, f/5,0 a ISO 320, objektiv Canon 50/1,4.

9. ČÁP ČERNÝ

byl fotografován z krytu postaveného několik měsíců před hnízděním pro potřeby filmování fotoaparátem Canon EOS 5D expozičním časem 1/250 s při f/6,3 a ISO 400 s ohniskem 363 mm.

10. EFEKTNÍ SNÍMKY

letících ptáků mohou vznikat zejména ve spolupráci s chovateli, kdy se dá předpokládat dráha letu i místo dosednutí. Sokolnický vedený sokol stěhovavý byl fotografován na louce Canonem EOS 5D 1/2500 s při f/5,6 a ISO 400 objektivem Sigma 50–500 mm nejdelším ohniskem.

12. VÁCLAV SOJKA

KE SNÍMKU: „Sýkorku modřínku jsem fotografoval v koruně kaštanu na zahradě. Fotoaparát s bleskem a 20mm objektivem Sigma na stativu jsem přivázal k žebříku a spouštěl prodlouženou kabelovou spouští.“ Čas expozice byl 1/40 s.

také může vzniknout v případech, kdy běžná zrcadlovka či kompakť při autofokusu nestačí rychle přeostrřovat. Při použití blesku může být problém synchronizační čas záblesku, při užití vysokorychlostní synchronizace zase klesá směrné číslo blesku.

Fotografická výzbroj

Pro fotografování letu ptáků teorie doporučuje co nejdelší a nejsvětelnější objektiv, čili u snímáče velikosti kinofilmu od ohniskové vzdálenosti 400 mm výše. Hodí se příruční blesk s vysokým výkonem, ideálně opatřený telenástavcem nebo zesilujícím nástavcem (Better Beamer, BB). Centrum Fotoškoda nabízí fotopážbu s posuvnou destičkou Manfrotto 357. □

S jakou technikou na ptáky

Václav Sojka (*1963) je jedním z neznámějších českých fotografů přírody. Za soubor krajin obdržel roku 2005 certifikát QEP-kvalifikovaný evropský fotograf. Je členem Asociace profesionálních fotografů České republiky. Jeho kniha *Národní park České Švýcarsko (Sojka & Patzelt)* byla oceněna jako *Kniha roku 2003* a *Fotografická publikace roku 2004*. Jeho snímky jsou v mnoha kalendářích a publikacích (například *Voda v České republice*). Organizuje ve spolupráci s OPS České Švýcarsko fotografické workshopy. Žije v Chříbské.

Jaké pro svou práci používáte fotografické přístroje?

Pro fotografování krajiny jsem donedávna nejméně používal středofarmátový Pentax 67II. Začínal jsem také laškovat s deskovým Horsman Woodmanem 45. Na zvířata, rostliny a makro mám kinofilmový Canon EOS 3. V současné době devadesát procent práce ovšem zastane výborný Canon EOS D5. Je to dáno mou prací v Národním parku České Švýcarsko, kde ale nejsem zaměstnán jako fotograf.

Jaké objektivy a proč?

Pro fotografování krajiny jsou kvalitní objektivy nezbytné. Pro Pentax 67II mám 45/4; 105/2,8; 200/4. Pro Canon EOS 5D rád používám na

krajinu, rostliny, zvířata, snímky z oblasti geologie i reportáže objektiv Sigma 20/1,8. Jako základní objektiv mám na krajinu, rostliny, geologii a reportáže vysoce světelný Canon 50/1,4. Další objektiv Canon 60/2,8 používám na makro stejně jako Canon 100/2,8, který se hodí vedle makra i na zvířata, rostliny a krajinu. Mám i skvělou Sigmu 300/4 APO MACRO, která ostří už od 120 cm, ale nespolečuje s Canonem EOS D5, takže s ním fotím pouze „na plnou díru“. Na ptactvo často používám Sigmu 50–500/6,3, což je za malé peníze přímo neuvěřitelný objektiv!

Jaké používáte další příslušenství?
Provedu výčet: blesk Canon 550 EX + kabel, kruhový blesk Canon, blesk Pentax 50, stativ Manfrotto 190 PRO, fotobatohy Lowepro a Tamrac. Nezbytným „příslušenstvím“ pro mou práci je dále kryt, maskovací celta a síť a vysoké rybářské holínky (brodáky). A také horolezecké lano + sedací úvazek + šplhadla + další horomateriál...

Co soudíte o „digitální revoluci“ ve fotografii?

Vnímám to především jako velké usnadnění práce. Zejména běžná fotodokumentace je s digitálem daleko jednodušší. Digitál je mimo jiné také perfektní učitel. Naučí slušně technicky fotit téměř každého. Fotografujících tím pádem ale přibývá

geometrickou řadou. A s tím klesá hodnota obrázků. Ale na druhou stranu – je větší konkurence. Digitální věk umožňuje fotit mnoha lidem s výtvarným citěním, kteří dříve nefotografovali, protože na to neměli technicky. Fotografická obec se nám rozrostla. Kde kdo fotí, kde kdo si myslí, že to umí, kde kdo to opravdu umí... Připadá nám, že digitální novoty poctivou fotografii degradují. To ano, ale také ji neobvykle obohacují. Je to pořád jenom o nástroji, který drží v ruce pan mistr. Ten se mimo jiné přece pozná také podle toho, jaký nástroj si na to které dílo vezme do ruky.

U objektivu Sigma 20/1,8 je nejkratší možné zaostření už od osmnácti centimetrů!

Objektiv Canon 100/2,8 se hodí vedle makra i na zvířata, rostliny a krajinu.

Pentax 67II je filmová klasika.

Digitál Canon EOS 5 D zastane v současné době většinu mé práce.

KRYT

Jako kryt jsem si přizpůsobil přístřešek pro rybáře od firmy Cormoran (<http://www.hobby-obchod.cz/pristresek-ruck-zuck-1461>). Podobné přístřešky nabízí mnoho jiných firem, na internetu je jich velký výběr. Na tomto konkrétním přístřešku mě zaujalo jeho bleskové postavení. Je totiž konstruován jako deštník bez středové tyče. Otevírá (staví) a zavírá (balí) se jako velký deštník, což je velmi praktické a rychlé. Má velký vchod, ten se zakryje celtou nebo maskovací sítí. Je nepromokavý. Že nemá podlahu, nevadí, protože ta není potřeba. Velmi důležité je mít v krytu pevnou a pohodlnou skládací sedačku!

Na fotografování ptáků často používám tuto Sigmu 50–500/6,3. Je to dobrý dělník za dobré peníze.

Jaký je váš názor na digitální úpravu snímků? S jakým programem pracujete?

Pracuji hlavně s Adobe Photoshopem CS3. Když jsme dělali knihu *Národní park České Švýcarsko*, téměř jsem neuměl zapnout počítač. Mé středofarmátové diáky naskenovali a upravili šikovní grafici v Noctis studiu. Já u nich jen zhruba dva dny seděl a podle diáku na světelném pultu korigoval barvu

a světlost. Jak a čím to kouzelníci provedou, jsem chápal jen zhruba. Byl jsem spokojen, když dokázali sken upravit tak, aby se podobal původnímu diáku. Dnes jsem se trochu posunul a leccjakou úpravu v PC zvládnou. Pochopil jsem, že fotografie z digitálu je polotovar, který se musí dodělat v počítači (úrovně, křivky, doostření,...), a že tohle dotvoření je důležitou složkou nejen digitální fotografie.

Jak odevzdáváte své fotografie do publikací a kalendářů?

Dnes už většinou v elektronické podobě. V RGB, CMYK neovládám.

Jak adjustujete své fotografie pro výstavy?

Mám výhodu, že výstavy o Českém Švýcarsku jdou z peněz NP České Švýcarsko nebo OPS České Švýcarsko – jsou pro jejich potřebu. Jedná se většinou o velkoformátové tištěné fotografie 80 × 100 cm nalepené na orámovanou kapu.

Jak archivujete své práce?

Diáky v umělohmotných pořadačích. Elektronická data většinou v externích discích. Něco málo mám na DVD a CD.

Co je podle vás největší problém pro fotografování ptactva v divoké přírodě?

Největší problém jsou ptačí oči. Ptáci výborně vidí, daleko lépe než my. Třeba sokol vidí holuba na 10 kilometrů! Takže problém při fotografování ptáků má fotograf hlavně s tím, jak se k nim přiblížit co nejbližší a nerušit. Pokud ruší – neudělá většinou ani dobrou fotku. Nehledě na to, že při fotografování ptáků na hnízdě může nezalý fotograf způsobit pohromu – zničení snůšky, například zastydnutí delší dobu opuštěných vajec. Žádná fotografie nestojí za to, aby za ni živý tvor zaplatil životem. Bezohledný, nebo nezalý fotograf se tak může dostat do konfliktu se zákonem o ochraně přírody a krajiny 114/92 Sb., kde se v §50 mimo jiné píše: Je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit(!), zraňovat nebo usmrcovat. Jako každé fotografování čehokoli vyžaduje i fotografování ptáků od fotografa především znalost fotografovaného objektu. Musíte o ptáčích něco vědět, abyste byli schopni je dobře fotografovat.

Děkuji za rozhovor a přeji vám mnoho úspěchů. □

RADY K FOTOGRAFOVÁNÍ PTÁKŮ

1 Fotografie z ptačí říše odrážejí jak zkušenosti fotografa, tak jeho cit pro krásu a ornitologické znalosti, které jsou prvním předpokladem fotografického úspěchu.

2 Druhým předpokladem je schopnost fotografa stát se v přírodě neviditelným ☺. Jen neviditelný fotograf může vytvořit úspěšný snímek fauny.

3 Stěžejní vlastností fotografa zvířat musí být trpělivost. Pokud chcete dobrý snímek, i v ZOO musíte u jednoho druhu ptáka trávit celý návštěvní den.

4 Při fotografování ptáka v zahradě z okna místnosti by teplota obou prostor měla být vyrovnaná, vlnění teplého vzduchu způsobí neostrost snímku.

5 Fotograf v přírodě nesmí rušit! Při příchodu fotografa do úkrytu jej ptáci nesmí zpozorovat.

6 Při přiblížování k objektu zobrazení by fotograf měl postupovat pomalu, postupně, tiše, být jakoby schován za stativem a měl by neustále ptáka sledovat, zda nedal najevo vyrušení. Instalace krytu spolu s postupným přiblížováním může trvat i několik dní.

7 Nasvětlení zvířat i v ZOO by mělo vyznívat přirozeně, také stanoviště, úhel pohledu a pozadí by měly být co nejpřirozenější.

8 Některé ptáky, zejména na jaře, je možné lákat pomocí nahrávek jejich hlasů.

9 Pro zachycení ptáků v letu je nejhodnější nastavit jako způsob ostření kontinuální AF a zvolit jeden zaostřovací bod.

Na ptáky digiscoping!

Co to je digiscoping

Digiscoping je způsob záznamu obrazu skrz okulár pozorovacího dalekohledu. Způsob je primárně určený pro pozorování vzdálených objektů, jejich fotografování je sekundární. Digiscoping je v principu využitelný nejen pro fotografování zvířat.

Jak velké přiblížení

Vyjdeme-li ze základní ohniskové vzdálenosti (u snímáče velikosti kinofilmu 50 mm) dosáhneme zomovým okulárem 20–60× ohniskové vzdálenosti 1000–3000 mm, přičemž máme ostrou kresbu v celém rozsahu a není problém se světelností.

Typy

Nejnámějším příkladem pro digiscoping je souprava dalekohledů a obsáhlého příslušenství firmy Swarovski Optik, která je v prodeji v Centru Fotoškoda. Jinou možností je Leica Tevid (technický popis a srovnání viz FotoVideo 9/2007, s. 74–75).

16. DCB – DIGITAL CAMERA BASE

Vlevo fotoaparát v poloze pro pozorování a vpravo pro fotografování

Vlastní zkušenost:

Následující zkušenosti jsou s pozorovacím dalekohledem od firmy Swarovski Optik ATS 80 HD s okulárem 20–60× S a s fotoadaptérem Digital Camera Base (DCB), Telephoto

Lens System (TLS) 800 mm a s Digital Camera Adapterem (DCA). NA DCB jsme pracovali s kompaktem Canon IXUS 80 IS a Canon S 40. Na TLS jsme nasadili Canon 5 D. Výrazně nejlepších výsledků a nej-

snadnějšího způsobu práce jsme zaznamenali s adaptérem DCA, na který byl nasazen Canon 400 D s objektivem Canon EF 50 mm, f/1,8 II s průměrem 52 mm, který odpovídá závitu u DCA.

DOPORUČENÉ PRACOVNÍ NÁVYKY PŘI PRÁCI S DCB A KOMPAKTEM

- vypnout blesk
- vypnout digitální zoom
- vypnout vypínání LCD displeje
- nastavit ostření na nekonečno

17. DCA – DIGITAL CAMERA ADAPTER

Adaptér pro pozorovací dalekohledy s okuláry 20×, 30× a 20–60× umožňuje pevné spojení pozorovacího dalekohledu a fotoaparátu.

18. CELEK A DETAIL

Celek s naznačením výřezu a detail fotografovaný teleskopem s Canonem EOS 400 D. Foto: Lenka a Pavel Scheuflerovi

SLOVNÍČEK

Better Beamer (BB) je nástavec na blesk, který usměrňuje kužel záblesku pomocí Fresnelovy čočky tak, aby se při použití s objektivem delších ohniskových vzdáleností efektivněji využilo výkonu blesku.

NA CO SI DÁT PŘI DIGISCOPINGU NEJVĚTŠÍ POZOR:

Kvalitní stativ je naprostou nezbytností.

Kvůli efektu roztřesení by spoušť měla být ovládána bez dotyku těla přístroje nebo je nutno využít samospouště.

Zvyknout si na ostření na těle pozorovacího dalekohledu.

Pozorovací dalekohled musí být mimořádně kvalitní.

Optické osy objektivu a okuláru musí být v souladu.

Vinětaci lze eliminovat zoomováním objektivu kompaktu.

Výhody

- + Extrémně velké přiblížení díky kvalitě pozorovacího dalekohledu je efektivnější než použití fotografické optiky shodné ohniskové vzdálenosti.
- + Využití světelnosti a kresby optiky pozorovacího dalekohledu.
- + Vynikající optické vlastnosti, odolnost a propracovanost systému (optické prvky jsou opatřeny speciálními antireflexními vrstvami – Swarotop coating – vodotěsným pogumovaným tělem z hliníkové slitiny plněným dusíkem, což vylučuje zamlžování uvnitř ad.).
- + S jedním adaptérem DCB možnost připojení kompaktních různých značek.
- + Relativně nízká hmotnost a cena ve srovnání s teleobjektivy stejných extrémních ohniskových vzdáleností.

- + Připojovací adaptér DCB umožňuje během okamžiku překlopení kompaktu do polohy umožňující pozorování přímo skrz dalekohled, čili od pozorování scény se můžeme rychle dostat k jejímu vyfočení.
- + Možnost využívání zoomu kompaktu k ovlivnění ohniskové vzdálenosti (a eliminaci vinětace).
- + Velký průměr objektivu (65 nebo 80 mm) příznivě ovlivňuje světelnost dalekohledu.
- + S DCA je možno pracovat i s lehkí zrcadlovkou opatřenou objektivem vhodného průměru filtrového závitu. V takovém případě je možné využívat i práci se clonou.

běžném displeji může být se zaostřováním problém.

- Z principu práce se zařízením s adaptérem DCB a TLS vyplývá, že clonové číslo nelze ovlivnit.
- Při práci se zrcadlovkou s DCA mohou být použity jen některé digitální zrcadlovky. V prospektu firmy se píše, že větší hmotnost zrcadlovek může způsobit problémy týkající se pevnosti spojení s dalekohledem a že není možné vždy zaručit, že filtrový závit na objektivu zrcadlovky vytvoří stejně pevný systém jako u menšího kompaktu. □

Nevýhody

- Fotografování pohybujících se ptáků je prakticky vyloučené.
- Pro ostření je výhodou digitál opatřený živým náhledem, na

Pavel Scheufler
www.scheufler.cz
Autoři fotografií jsou uváděni u jednotlivých snímků.

